

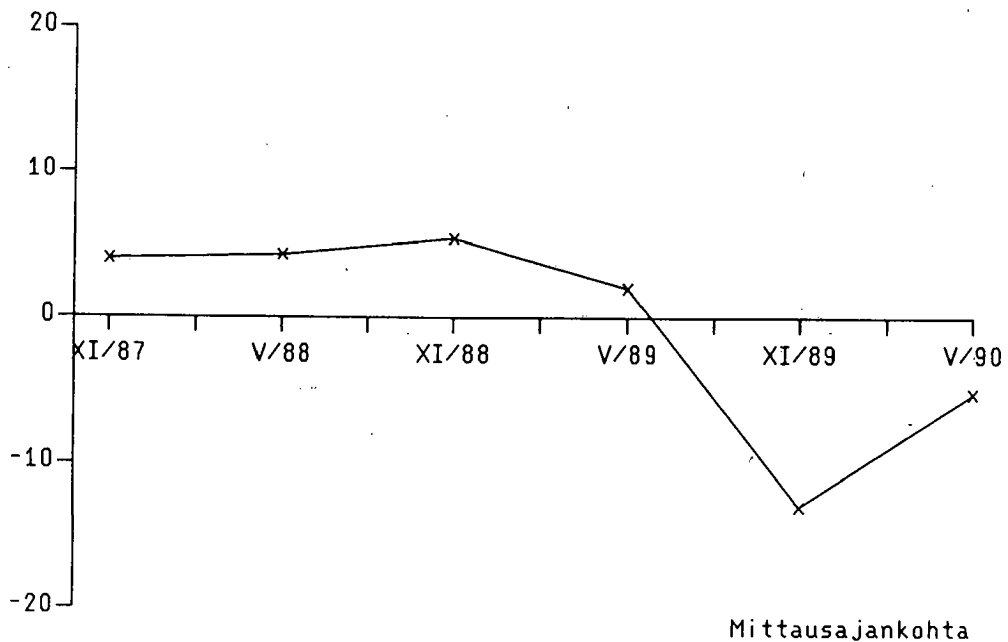

Kuluttajabarometri

Konsumentbarometern
Consumer barometer
1990, Toukokuu - Maj - May

27.7.1990

Kuluttajien luottamusindeksi - korotetut luvut

SISÄLLYSLUETTELO

YLEISOSA	3
Suomen taloudellinen tilanne	3
Työttömyys	3
Inflaatio	4
Oman talouden tila	4
Ajankohdan edullisuus	4
 OSTOAIKOMUKSET	 5
Omistusasunto	5
Henkilöauto	6
Muut kulutusryhmät	6
 SÄÄSTÄMINEN JA LUOTONOTTO	 7
Säästäminen	7
Luotonotto	7
 KUVIOT	 8
1. Suomen taloudellinen tilanne nyt vs 12 kk sitten	8
2. Suomen taloudellinen tilanne 12 kk kuluttua vs. nyt	9
3. Työttömien määrä 12 kk kuluttua vs. nyt	10
4. Kuluttajahinnat nyt vs. 12 kk sitten	11
5. Kuluttajahinnat 12 kk kuluttua vs. nyt	12
6. Oman talouden tilanne nyt vs. 12 kk sitten	13
7. Oman talouden tilanne 12 kk kuluttua vs. nyt	14
8. Ajankohdan edullisuus suurempiin hankintoihin	15
9. Aikooko talous hankkia omistusasunnon seuraavan 12 kk aikana	16
10. Aikooko talous hankkia henkilöauton seuraavan 6 kk aikana	17
11. Ostoaikomukset eräissä kulutusryhmissä seuraavan 6 kk aikana	18
12. Millainen ajankohta on säästämisen kannalta	19
13. Aikooko talous säästää seuraavien 12 kk aikana	20
14. Millainen ajankohta on luotonoton kannalta	21
15. Aikooko talous ottaa luottoa seuraavien 12 kk aikana	22
 TUTKIMUSMENETELMÄ	 23

YLEISOSA

Tässä julkaisussa esitellään tuloksia kuluttajabarometrin viimeisimmästä tutkimuksesta, joka perustuu kotitalouksien haastatteluihin toukokuussa 1990.

Viimeisten 12 kuukauden yleiseen taloudelliseen kehitykseen tyytymättömien määrä oli jonkin verran vähentynyt edellisestä tutkimuskerrasta, joka oli marraskuussa 1989. Myös seuraavien 12 kuukauden talouskehitystä koskevat arviot olivat edelliskertaista myönteisempiä. Kumpikin yleistä taloudellista kehitystä mittaava saldoluku asettui kuitenkin edelleen negatiiviselle arvoalueelle.

Oman taloudellisen tilanteen kuluttajat arvioivat hieman parantuneen edellisen vuoden aikana. Arviot ovat olleet samaa luokkaa kaikilla tutkimuskerroilla. Seuraavaa vuotta koskevat talouskehitysarviot ovat niinikään olleet lievän toiveikkaita kaikilla tutkimuskerroilla. Tuleva kehitys on joka kerta arvioitu mennyttä kehitystä hieman paremmaksi.

Toukokuuta ei pidetty edullisena suurempien hankintojen tekoon, vaikkakin ajankohtaa epäedullisena pitäviä oli vähemmän kuin edellisellä tutkimuskerralla.

Edellä mainittujen kysymysten avulla lasketun kuluttajien luottamusindeksin (vrt. sivu 23) pisteluku nousi marraskuusta kahdeksan yksikköä. Toukokuussa 1990 sen arvo oli -5. Kuluttajien luottamusindeksi on tämän julkaisun etukannessa.

Suomen taloudellinen tilanne

Yleiseen talouskehitykseen tyytymättömien määrä oli vähentynyt edellisestä tutkimuskerrasta selvästi. Marraskuussa puolet vastaajista katsoi taloudellisen tilanteen huonontuneen edellisen vuoden aikana. Toukokuussa tällä tavalla ajatteli 30 prosenttia vastaajista. Tyytyväisyysindikaattori nousi 14 yksikköä marraskuun pohjalukemista saaden arvoksi -12. Se oli barometritutkimuksen historiassa toisen kerran peräkkäin miinusmerkkinen.

Tulevaa talouskehitystä mittaavan kysymyksen saldoluku on aiemmilla tutkimuskerroilla liikkunut nollan alapuolella. Marraskuun pessimistisistä näkymistä oli toiveikkaus kasvanut kahdeksan yksikön verran ja pisteluvuksi saatiin -7.

Työttömyys

Ensimmäisillä barometrin tutkimuskerroilla kuluttajien käsitykset työllisyystilanteen kehittymisestä muuttuivat kerta kerralta toiveikkaammiksi. Marraskuussa 1989 oli mielialoissa tapahtunut selvä muutos pessimistiseen suuntaan. Tuolloin 37 % kotitalouksista ennusti

työttömyyden pahenevan seuraavan vuoden aikana ja vain 25 % uskoi työllisyystilanteen paranevan. Työttömyyskehitystä mittaava saldoluku heikentyi toukokuusta 1989 kaksikymmentä yksikköä.

Toukokuussa 1990 oli luottamus työttömyyden vähenemiseen kasvanut. Vastaajista 34 prosenttia uskoi työttömyyden vähenevän kun taas 26 prosenttia arveli sen kasvavan. Työttömyysarviota mittaava saldoluku kohentui toistakymmentä yksikköä saaden arvoksi -4.

Inflaatio

Kuluttajat näyttävät olevan hyvin selvillä kuluttajahintojen muutoksista. Ensimmäisestä tutkimusajankohdasta lähtien inflaatiovauhti kiihtyi tammikuuhun 1990 asti. Kuluttajabarometrissa hintojen muuttumista mittaavan kysymyksen saldoluku kasvoi niinikään kerta kerralta.

Kevään 1990 kuluessa inflaatiovauhti alkoi hidastua. Samoin kääntyi laskuun tätä mittaavan kysymyksen saldoluku. Pisteluku oli vuoden 1989 marraskuussa +61 ja nyt toukokuussa +54. Viimeisten 12 kuukauden inflaatioksi kuluttajat arvioivat toukokuussa hieman alle viisi prosenttia, mikä oli runsaan prosenttiyksikön toteutunutta pienempi.

Tulevaa hintakehitystä koskevat arviot olivat marraskuisella tasolla. Inflaation arveltiin seuraavien 12 kuukauden aikana jäävän neljään prosenttiin. Hintojen muutosodotuksia mittaava saldoluku laski yhdellä yksiköllä ja oli toukokuussa +40.

Oman talouden tila

Vastaajien käsitykset oman taloudellisen tilanteen kehityksestä ovat kaikilla tutkimuskerroilla pysyneet samalla lievän toiveikkuuden tasolla. Menneen vuoden talouskehitystä mittaava saldoluku oli nyt +3. Tulevan vuoden kehitystä koskevaksi saldoluvuksi tuli +7.

Tyytymättömiä menneen vuoden kehitykseen olivat vähiten ansaitsevat kotitaloudet, saldoluku -13. Tyytymättömiä olivat myös 55 - 74 vuotiaat vastaajat, saldoluku -5. Tyytyväisimpiä omaan taloudelliseen tilanteeseensa olivat yli 16 000 mk kuukaudessa ansaitsevat kotitaloudet. Saldoluku oli +14. Tulevan kehityksen suhteen epäilevimpiä olivat yli 55 - vuotiaat.

Ajankohdan edullisuus

Ajankohdan edullisuutta suurempien hankintojen tekoon mittaava saldoluku oli aikaisemmilla tutkimuskerroilla toukokuuhun 1989 saakka pysytellyt positiivisella arvoalueella. Marraskuussa 1989 saldoluku laski tuntuvasti saaden arvoksi -30. Tuolloin yli puolet vastaajista piti ajankohtaa epäedullisena. Edullisena ajankohtaa piti joka viides. Nyt toukokuussa 1990 ajankohtaa pidettiin jonkinverran parempana suuremmille hankinnoille. Ajankohtaa piti epäedullisena kuitenkin

vielä 40 prosenttia vastaajista. Joka neljäs katsoi ajankohdan olevan edullinen. Saldoluku nousi toistakymmentä yksikköä saaden arvoksi -17.

Alueittaisia saldolukuja tarkasteltaessa havaitaan, että pohjois-suomalaiset kotitaloudet ovat olleet kaikilla tutkimuskerroilla kriittisimpiä tämän kysymyksen yhteydessä. Ikäryhmittäisiä tuloksia tarkasteltaessa havaitaan, että "hyvinä aikoina" ei ole erityisempiä eroja eri ikäisten vastaajien suhtautumisten välillä. Kun keskimääräiset arviot siirtyvät negatiiviselle arvoalueelle, muuttuvat vanhemman väestön mielipiteet hitaammin ja he pitävät ajankohtaa hankinnoille selvästi parempana kuin kotitaloudet keskimäärin. Vastaavasti voimakkaimmin ajankohdan huonontumisen kokevat aktiivisessa kulutusiässä olevat, 25 - 44 vuotiaat vastaajat.

Ajankohdan edullisuutta säästämisen kannalta kysyttiin ensi kerran vuonna 1988. Sekä toukokuussa että marraskuussa 1988 yli puolet haastatelluista piti ajankohtaa edullisena säästämiselle. Toukokuussa 1989 mielipiteissä tapahtui muutos. Siitä lähtien enemmistö vastaajista on pitänyt säästämistä epäedullisena ja kysymystä mittaava saldoluku on pysytellyt tasolla -4.

Vuoden 1988 molemmilla tutkimuskerroilla yli puolet vastaajista piti ajankohtaa edullisena luotonotolle. Vuoden 1989 aikana tapahtui mielipiteissä selvä muutos siten, että marraskuussa 1989 ajankohtaa piti luotonoton kannalta hyvänä alle 10 % vastaajista. Vastauksista laskettu saldoluku sai arvon -66. Lainakorkojen lasku kevään 1990 aikana lienee vaikuttanut siihen, että saldoluku laski 7 yksikköä. Saldoluvuksi saatiin -59.

OSTOAIKOMUKSET

Hyödykeryhmiä koskevia ostoaikomuksia kysyttiin vain täysi-ikäisiltä vastaajilta. Seuraavassa käsitellään lyhyesti tärkeimpiä hyödykeryhmiä.

Omistusasunto

Vastaajista 3.7 prosenttia aikoi varmasti hankkia omistusasunnon, vaihtaa omistusasuntoa tai rakentaa omakotitalon seuraavan vuoden aikana. Asunnon hankintaa harkitsi lisäksi 3.9 prosenttia vastaajista. Ostoaikeet olivat edellisellä tutkimuskerralla laskeneet noin neljänneksen. Nyt aiكومukset olivat hivenen nousseet.

Pääkaupunkiseudulla toukokuussa 1990 asunnon ostamista suunnitteli useampi kuin joka kymmenes kotitalous. Erityisen innokkaasti ostoa suunnittelivat perheet, joissa on kaksi aikuista ja yksi lapsi, 17 kotitaloutta sadasta. Myös kahden aikuisen ja kahden lapsen kotitalouksista enemmän kuin joka kymmenes aikoo hankkia asunnon. Taannoinen asuntojen nopea hintojen nousu ja luottojen korkea korkotasolienevät siirtäneet erityisesti tällaisten lapsiperheiden asunnon hankintaa. Ostosuunnitelmat ovat ilmeisesti tulemassa ajankohtaisiksi kun hintakehitys näyttää rauhoittumisen merkkejä.

Asunnon hankintaa suunnittelevilta kysyttiin myös tärkeimpiä rahoitusmuotoja. Vastaajista 43 prosenttia nimesi tärkeimmäksi rahoitusmuodoksi nykyisen asunnon myyntitulon, 28 prosenttia pankkilainan, 13 prosenttia arava- tai muun sellaisen lainan ja 12 prosenttia omat säästöt. Nykyisen asunnon myyntitulon osuus on kasvanut rahoitusmuotojakaumassa kahden vuoden takaiselta tasolta parikymmentä prosenttiyksikköä. Pankkilainan osuus on vastaavaan aikaan verrattuna noin kymmenen prosenttiyksikköä alemmalla tasolla.

Henkilöauto

Toukokuussa 1990 aikoi runsas neljä prosenttia vastaajista varmasti ostaa tai vaihtaa auton puolen vuoden sisällä. Lisäksi vähän yli kuusi prosenttia piti sitä mahdollisena. Ostoinnokkuus oli hieman kasvanut edelliskerrasta ja oli aikaisempien tutkimuskertojen tasolla. Kolmannes ostoaikeista koski uutta autoa.

Puolet auton ostoa suunnittelevista ilmoitti nykyisen auton myynnistä saatavan tulon tärkeimmäksi rahoitusmuodoksi seuraavan auton rahoittamisessa. Tämän rahoitusmuodon osuus on pysynyt lähes samana kaikilla tutkimuskerroilla.

Säästöjen osuus rahoitusmuotojakaumassa on noussut kerta kerralta. Vastaajista 23 prosenttia ilmoitti sen toukokuussa tärkeimmäksi rahoitusmuodoksi. Pankkilainan osuus rahoitusmuotona laski korkotason nousun ilmeisenä seurauksena vuonna 1989 selvästi. Alemman korkotason aikana joka neljäs oli valmis rahoittamaan autonoston pääasiassa pankkilainalla, toukokuussa 1990 vain joka kuudes.

Muut kulutusryhmät

Kulutusryhmittäisten ostoaikomusten jakaumassa ei ole kovin suuria eroja, kun verrataan peräkkäisten vuosien samoja tutkimusajankohtia keskenään.

Kesän kynnyksellä ulkomaanmatkaa puolen vuoden sisällä suunnitteli 40 prosenttia kotitalouksista ja kotimaanmatkaa 60 prosenttia. Kummassakin ryhmässä varmoja aikomuksistaan oli kaksi kolmannesta vastaajista.

Sijoitusaikomukset asunnon korjaukseen ja muihin kulkuvälineisiin kuin autoon olivat kasvaneet marraskuusta hieman. Vapaa-ajan asuntoon sijoittavien osuus oli pysynyt ennallaan. Muiden kulutusryhmien osuudet olivat vähän laskeneet.

Seuraavassa esitetään sijoitusaikomusten jakauma laskettuna kyllä- ja ehkä-vastausten osuuksien summana. Suluissa kyllä-vastausten prosentiosuudet. Kulutusryhmät ja niihin sijoittavien kotitalouksien osuudet olivat: asunnon korjaus 28.1 % (16.5%), muut kulkuvälineet kuin auto 12.0 % (4.8%), vapaa-ajan asunto 3.2 % (1.3%), kodin sisustus 34.6 % (16.6%), viihde-elektronikka 16.6 % (5.7%), kodinkoneet 21.1 % (8.4%), harrastusvälineet 10.3 % (4.5%).

SÄÄSTÄMINEN JA LUOTONOTTO

Ajankohtaa säästämisen kannalta hyvänä pitäviä oli toukokuussa 1990 saman verran kuin kahdella edellisellä tutkimuskerralla, 44 prosenttia vastaajista. Luotonoton kannalta ajankohtaa piti hyvänä vain 9 % vastaajista. Sama tulos saatiin marraskuussa 1989.

Säästäminen

Säästämisaikomukset seuraavien 12 kuukauden aikana eivät olleet edellisiltä tutkimuskierroksilta paljon muuttuneet. Puolet kotitalouksista aikoo seuraavan vuoden aikana säästää säännöllisesti ja kolmasosa satunnaisesti. Joka seitsemäs kotitalous ilmoitti, ettei varoja jää säästöön.

Säästöjen käyttötavoista yleisin oli edelleen velanhoito, 58 prosenttia. Sen osuus oli laskenut neljä prosenttiyksikköä. Joka toinen kotitalous säästää pahan päivän varalle ja lähes yhtä moni matkaa tai lomaa varten. Kestokulutushyödykkeiden hankintaa varten samoinkuin vanhuuden varalle säästää joka neljäs ja asunnon hankintaa varten etukäteen joka kymmenes kotitalous.

Säästyvien varojen sijoitusmuotojakautuma oli toukokuussa hieman muuttunut. Yleisin sijoitusmuoto oli edelleen pankkitili tai -talletus 73 prosentin osuudellaan. Asunto-osakkeeseen sijoittavien osuus oli 10 prosentin luokkaa. Osuus on hiljalleen laskenut. Kiinteään omaisuuteen sijoittavia oli 18 prosenttia, vapaa-ajan asuntoon runsaat 6 prosenttia ja taide- tai arvoesineisiin sijoittavia runsaat 5 prosenttia. Arvopapereihin sijoittavien osuus oli laskenut vuodessa kolmanneksen. Niihin säästävien osuus oli toukokuussa 1990 runsaat 19 prosenttia.

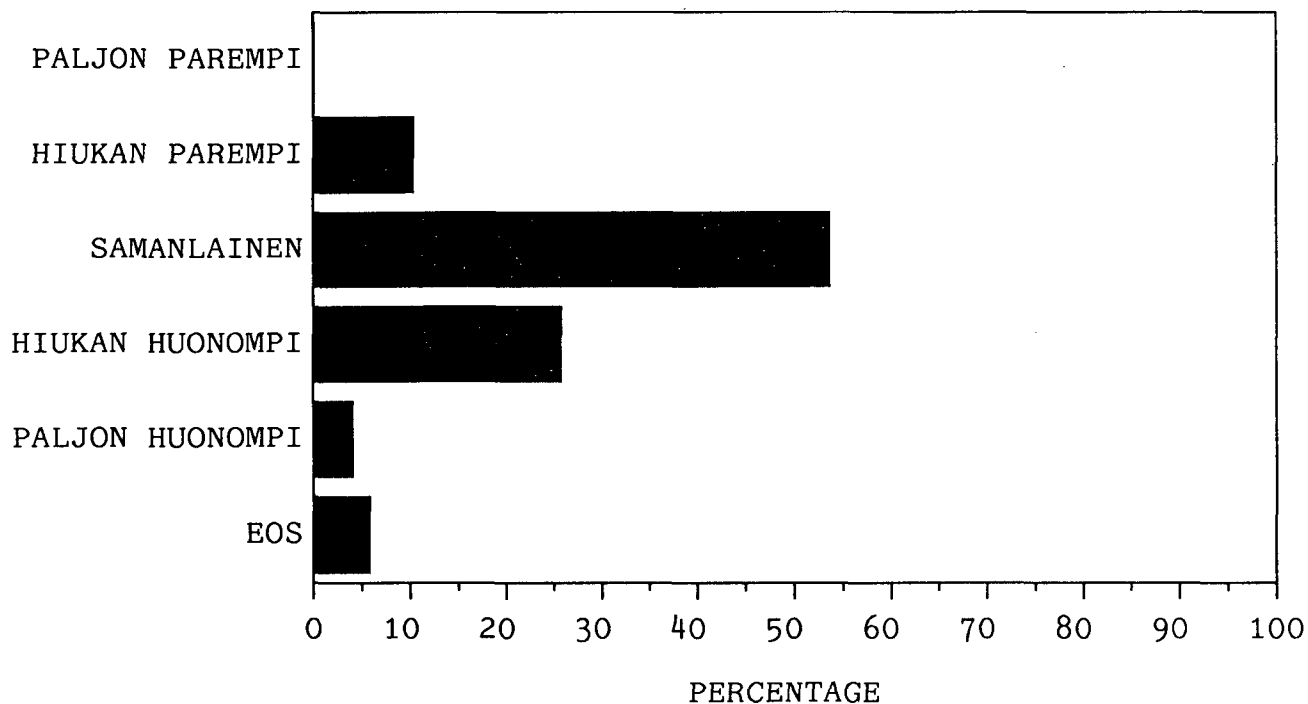
Luotonotto

Kuluttajien suhtautuminen luotonoton edullisuuteen muuttui vuonna 1989 penseäksi. Tämä penseys näkyi edelleen toukokuun 1990 tiedustelun lainanottoaikomuksissa. Luotonottoa seuraavan vuoden aikana harkitsevien kotitalouksien määrä oli neljänneksen alempana kuin vuotta aiemmin. Seitsemän prosenttia vastaajista aikoi varmasti ottaa luottoa ja kahdeksan prosenttia mahdollisesti.

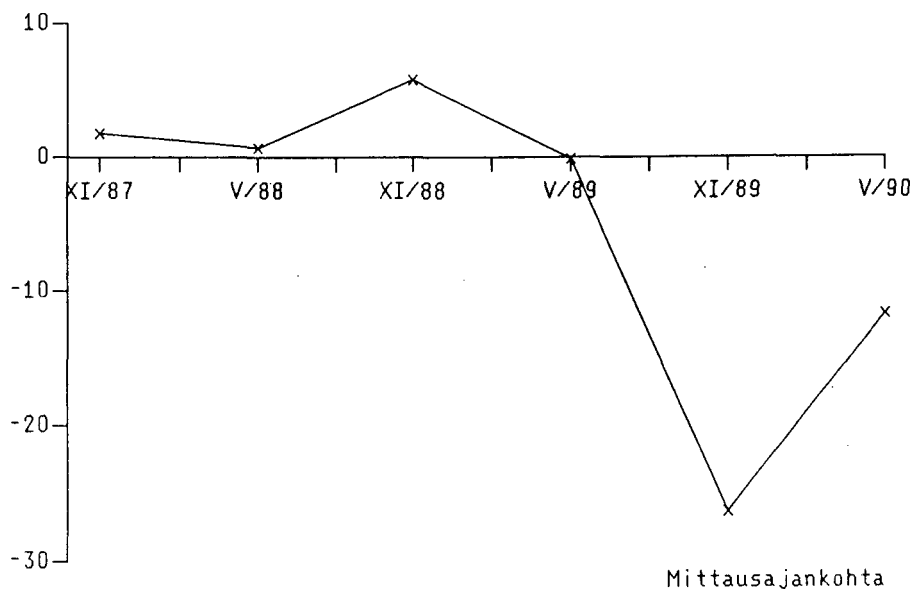
Luottojen käyttötarkoitukset ja niiden osuudet olivat: kestopulutus-hyödykkeet 29 %, kiinteä omaisuus 23 %, opinnot 20 %, asunto-osakkeet 17 %, arvopaperit 1 % ja muut käyttötarkoitukset 23 %. Kestokulutus-hyödykkeitä varten aikoi luottoa ottaa entistä useampi kotitalous. Muiden ryhmien osuudet luotonottoa harkitsevien suunnitelmissa olivat ennallaan tai vähän laskeneet marraskuusta 1989.

1. Suomen taloudellinen tilanne nyt vs. 12 kk sitten

KOROTETUT LUVUT

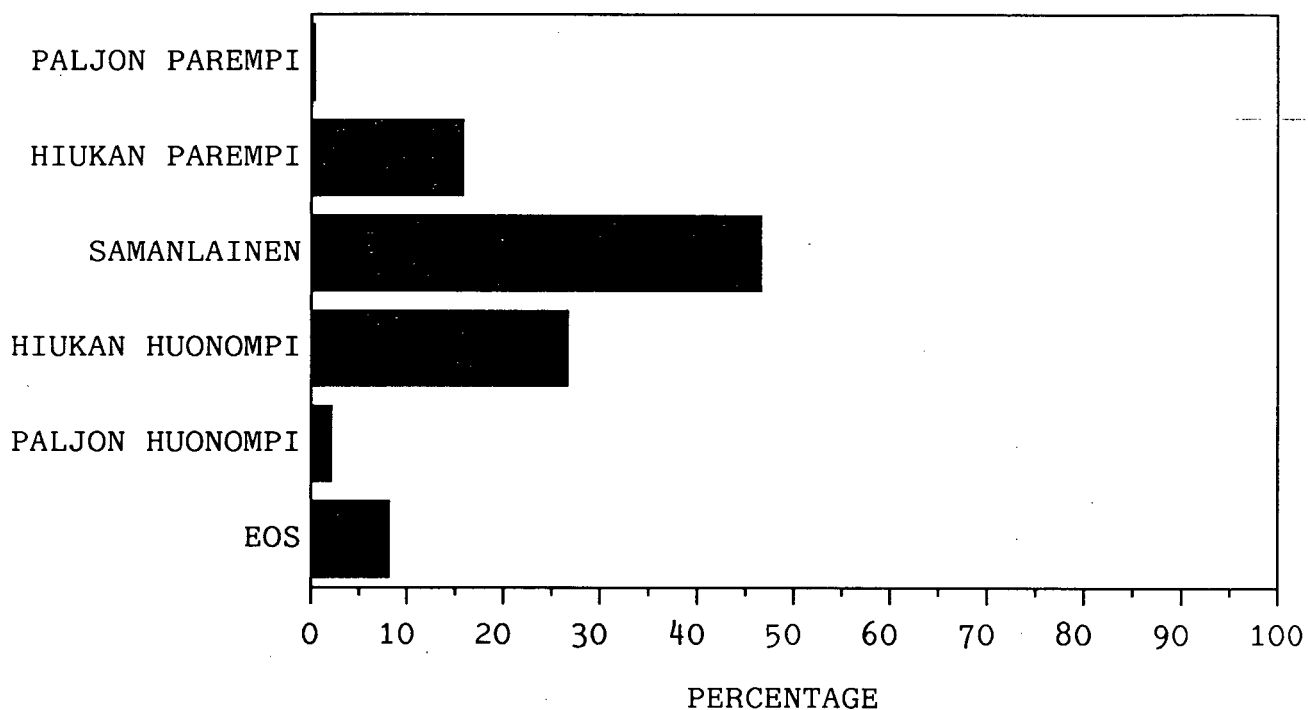

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

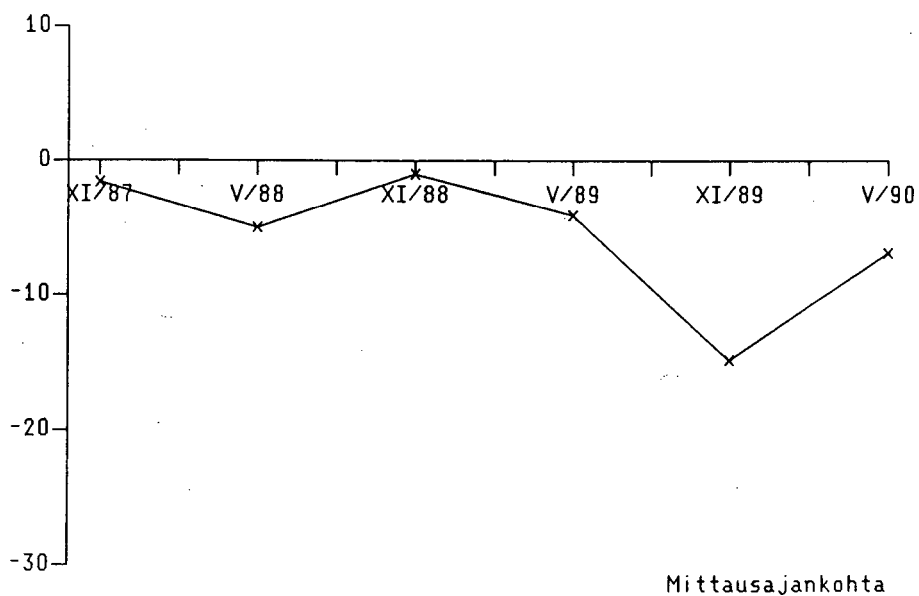

2. Suomen taloudellinen tilanne 12 kk kuluttua vs. nyt

KOROTETUT LUVUT

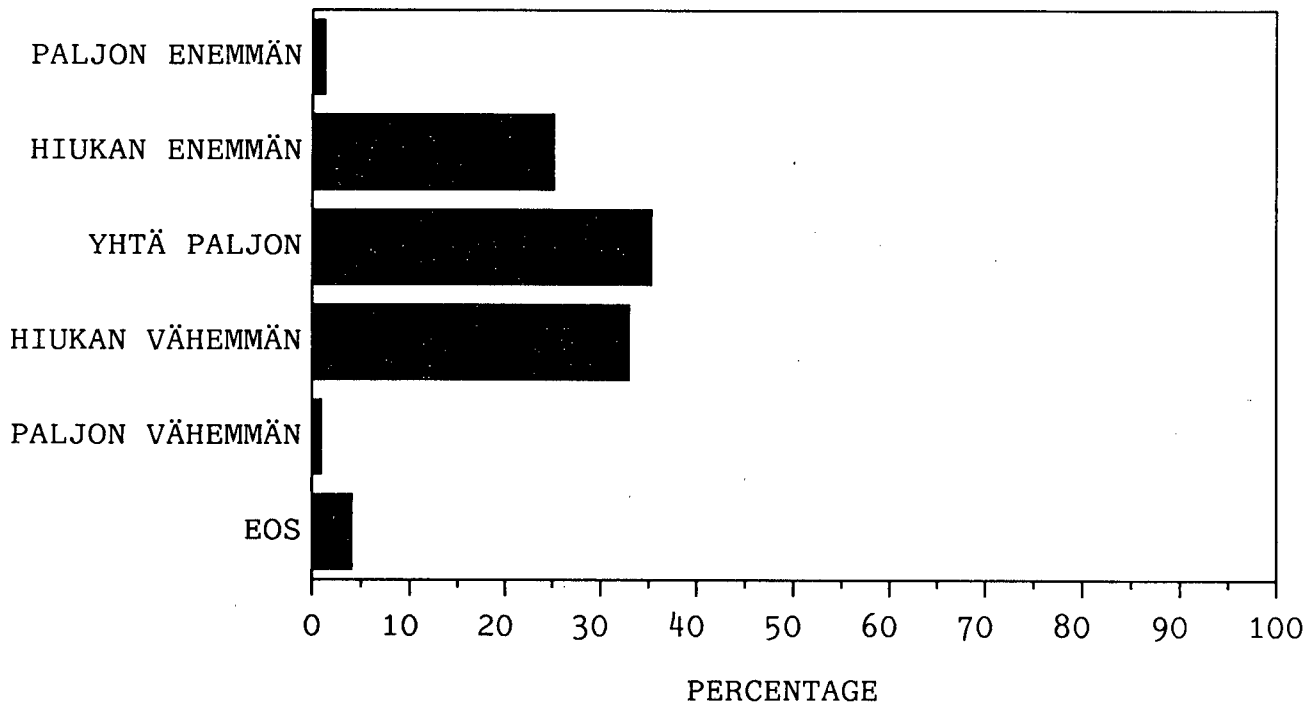

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

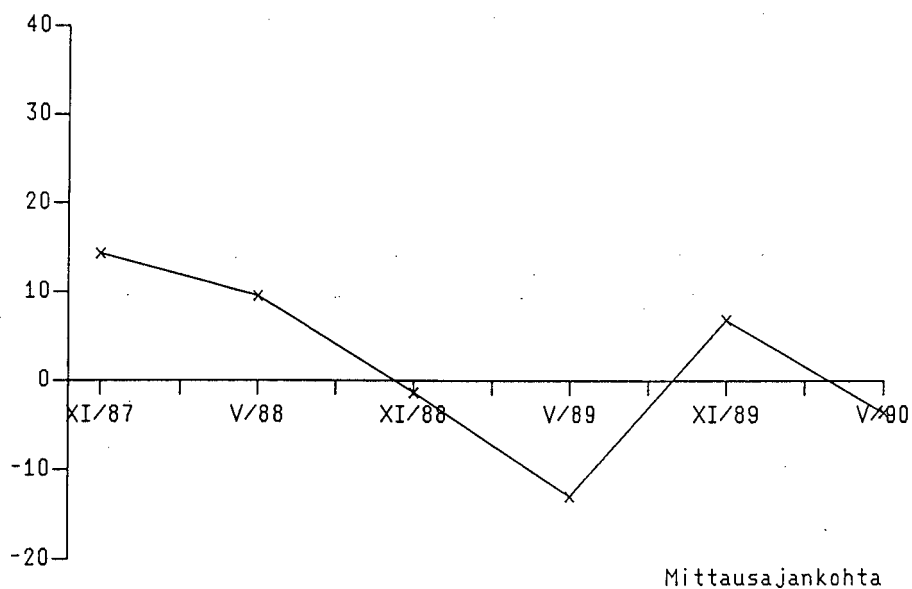

3. Työttömien määrä 12 kk kuluttua vs. nyt

KOROTETUT LUVUT

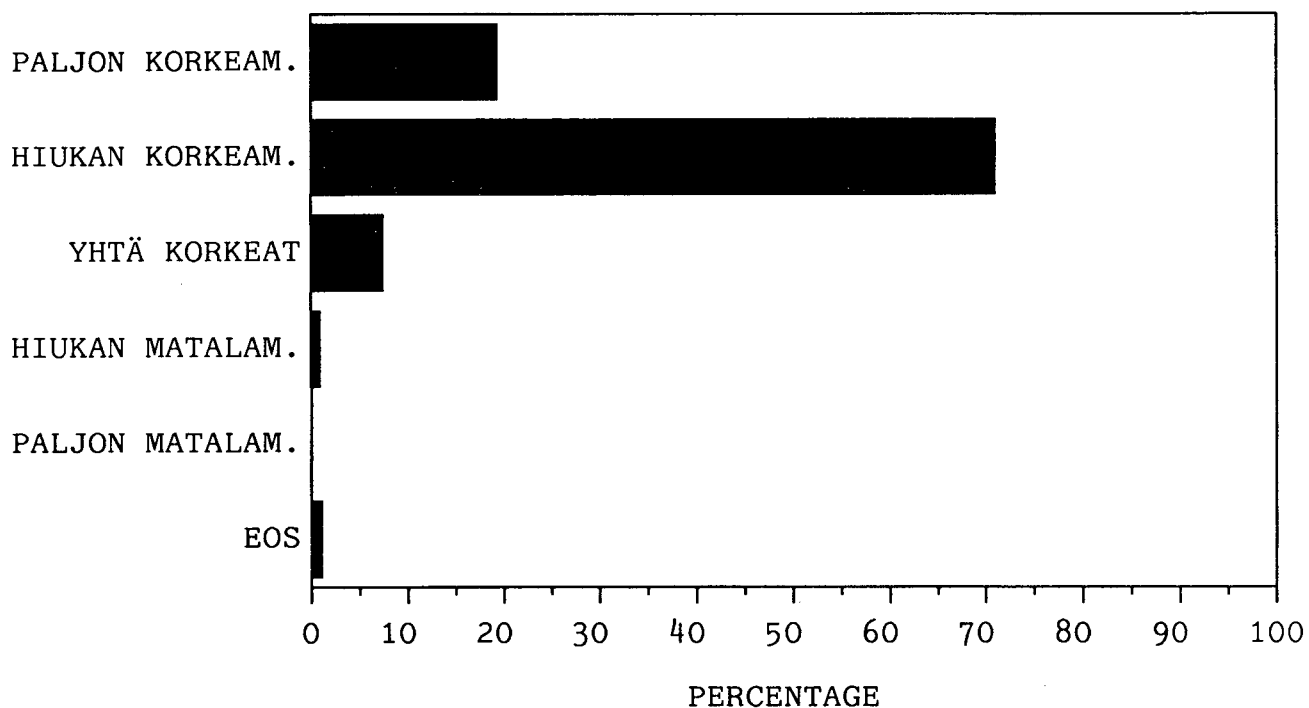

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

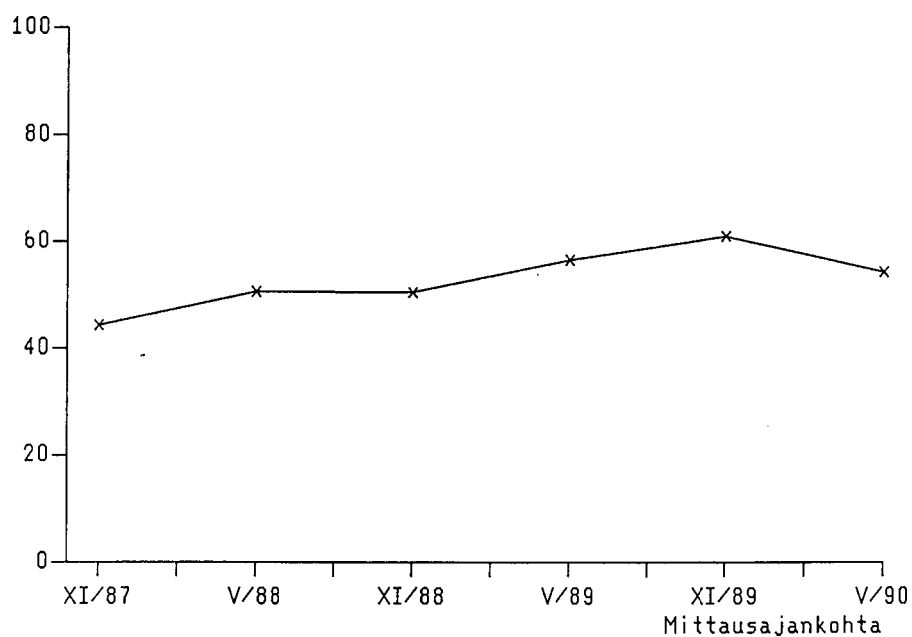

4. Kuluttajahinnat nyt vs. 12 kk sitten

KOROTETUT LUVUT

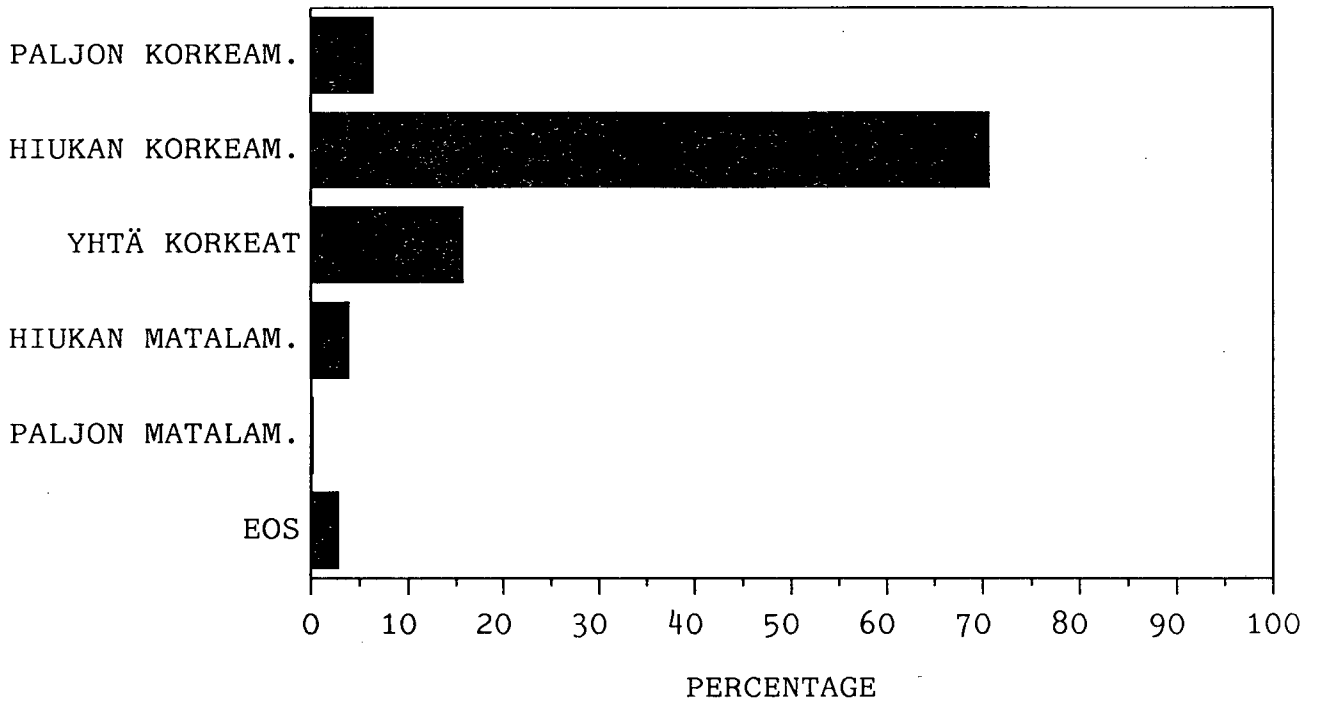

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

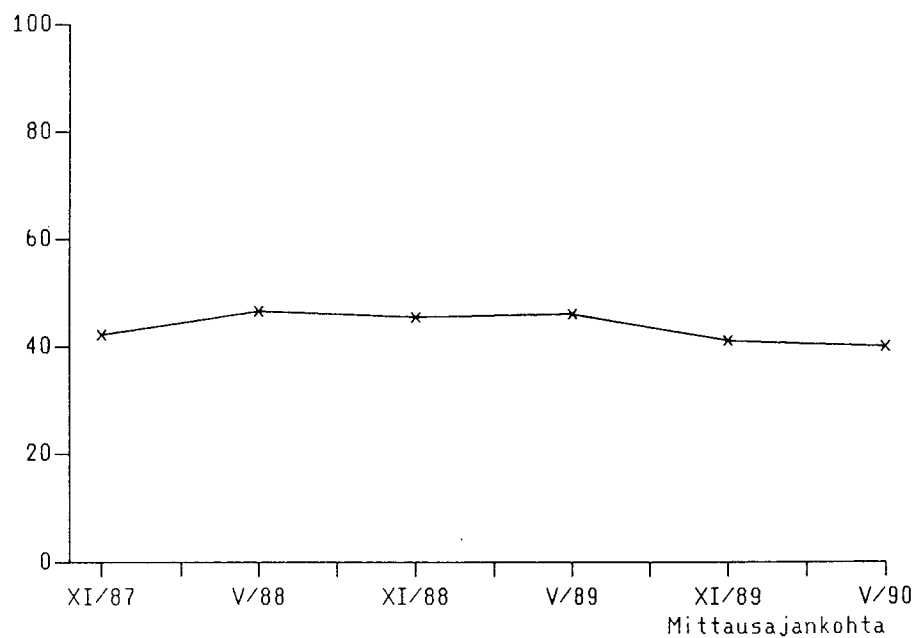

5. Kuluttajahinnat 12 kk kuluttua vs. nyt

KOROTETUT LUVUT

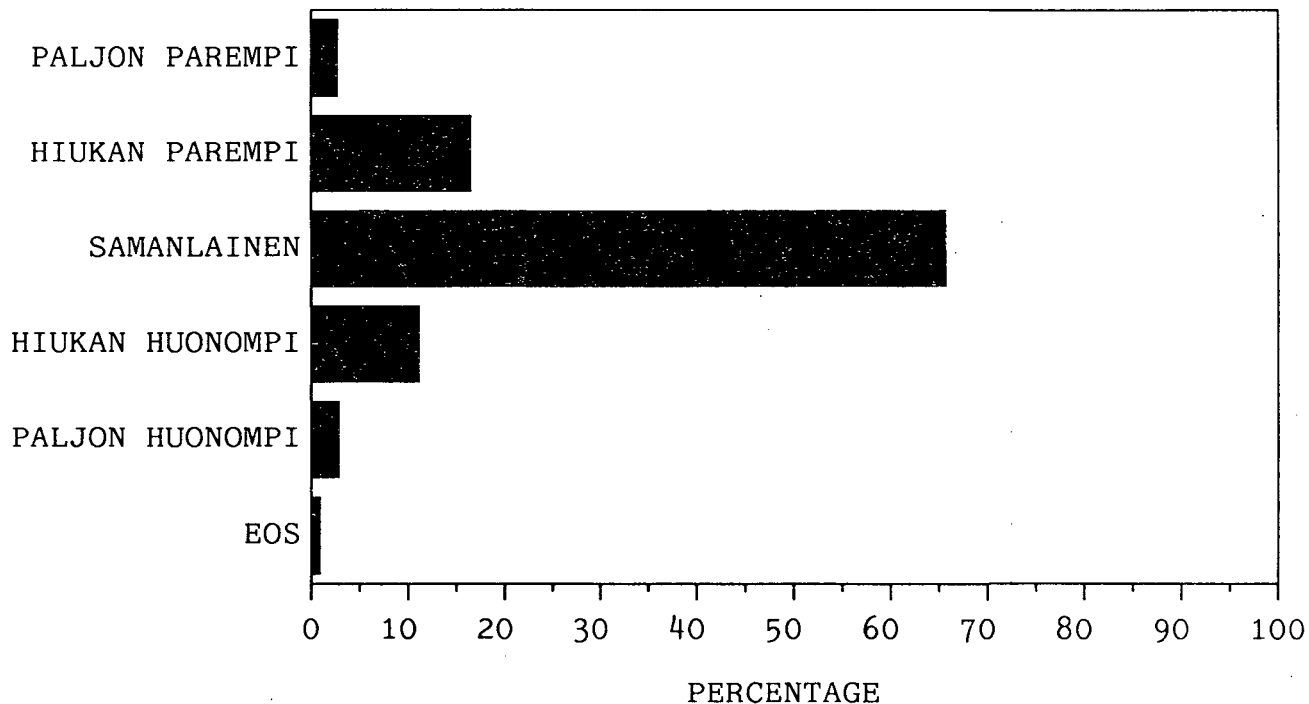

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

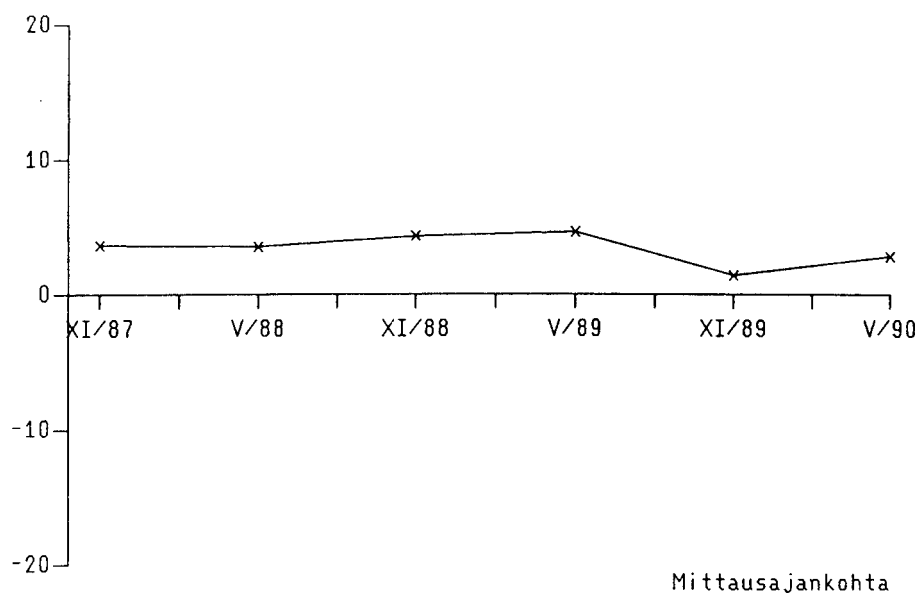

6. Oman talouden tilanne nyt vs. 12 kk sitten

KOROTETUT LUVUT

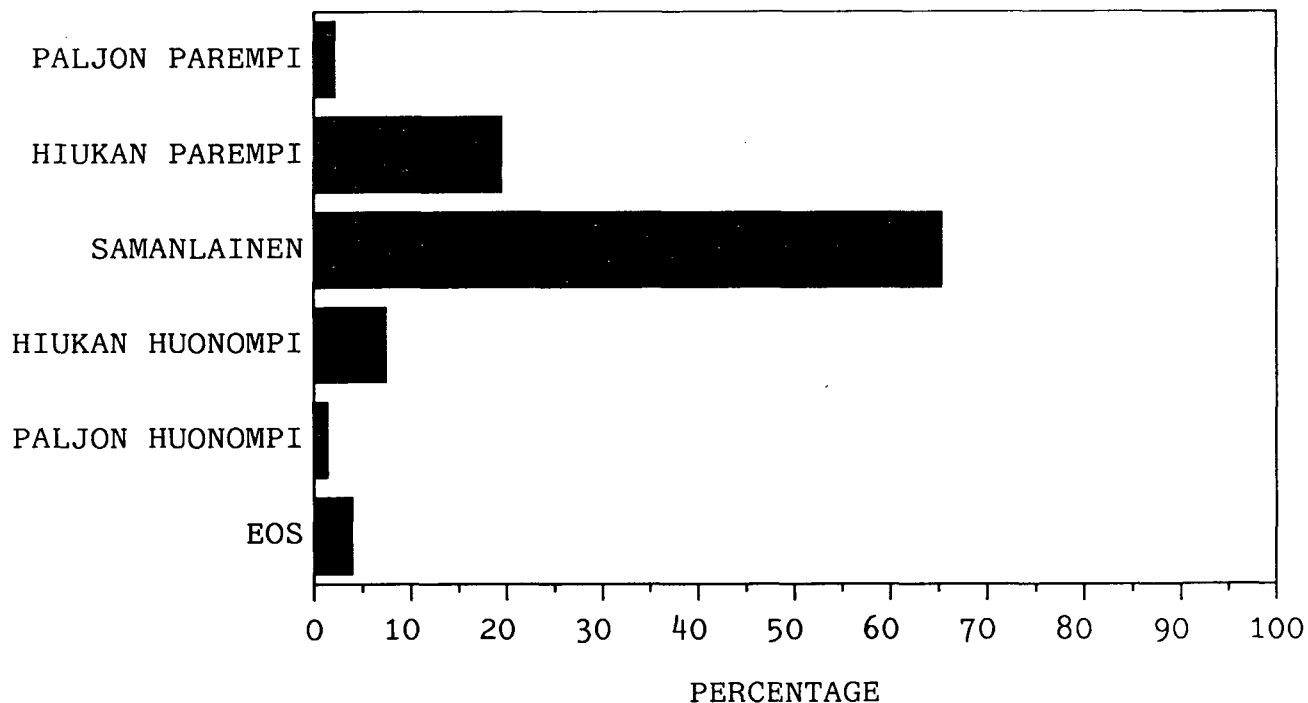

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

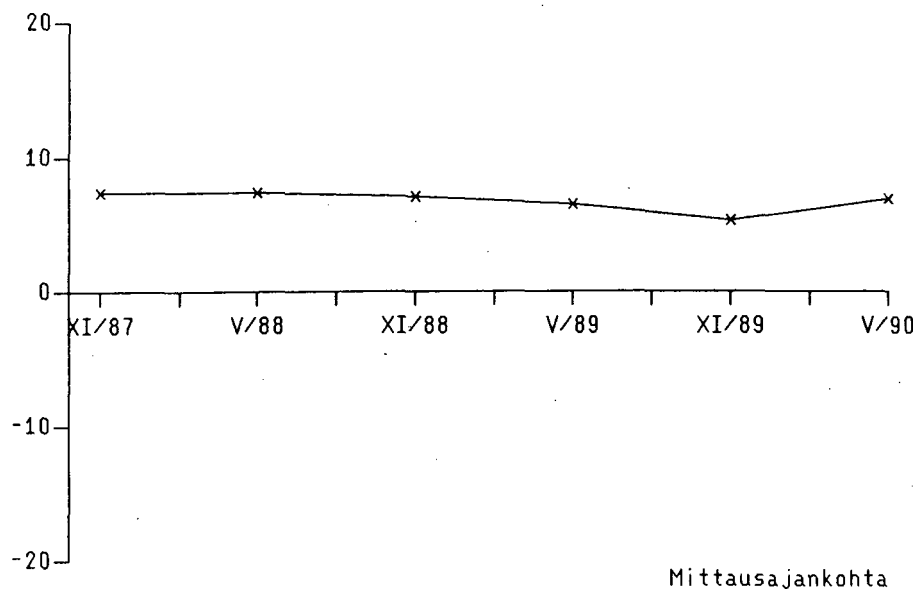

7. Oman talouden tilanne 12 kk kuluttua vs. nyt

KOROTETUT LUVUT

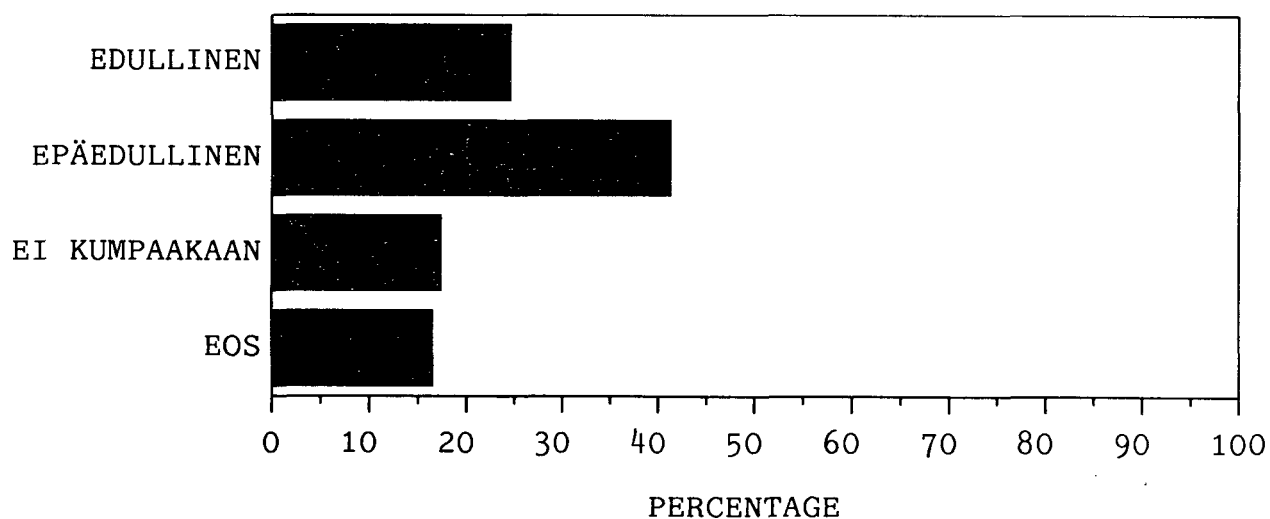

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

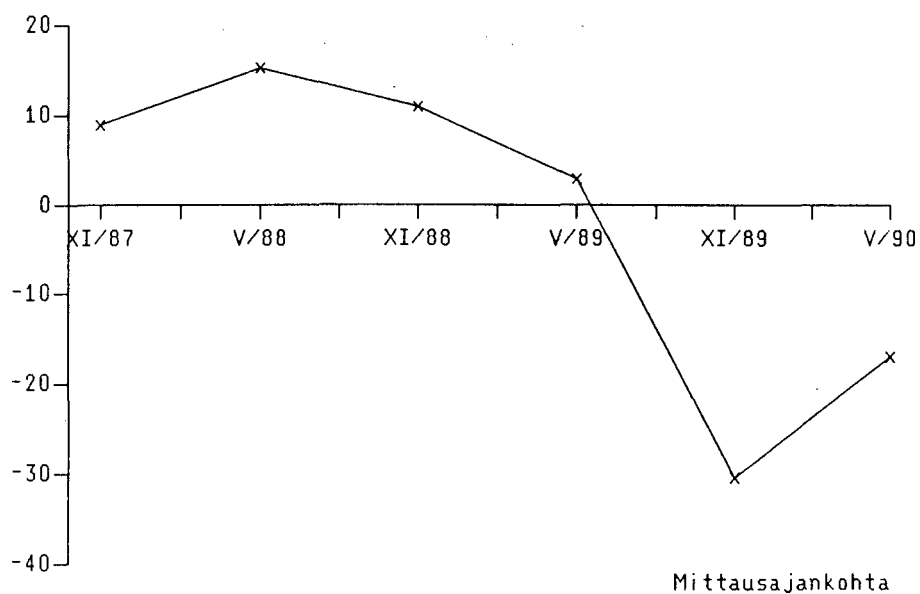

8. Ajankohdan edullisuus suurempiin hankintoihin

KOROTETUT LUVUT

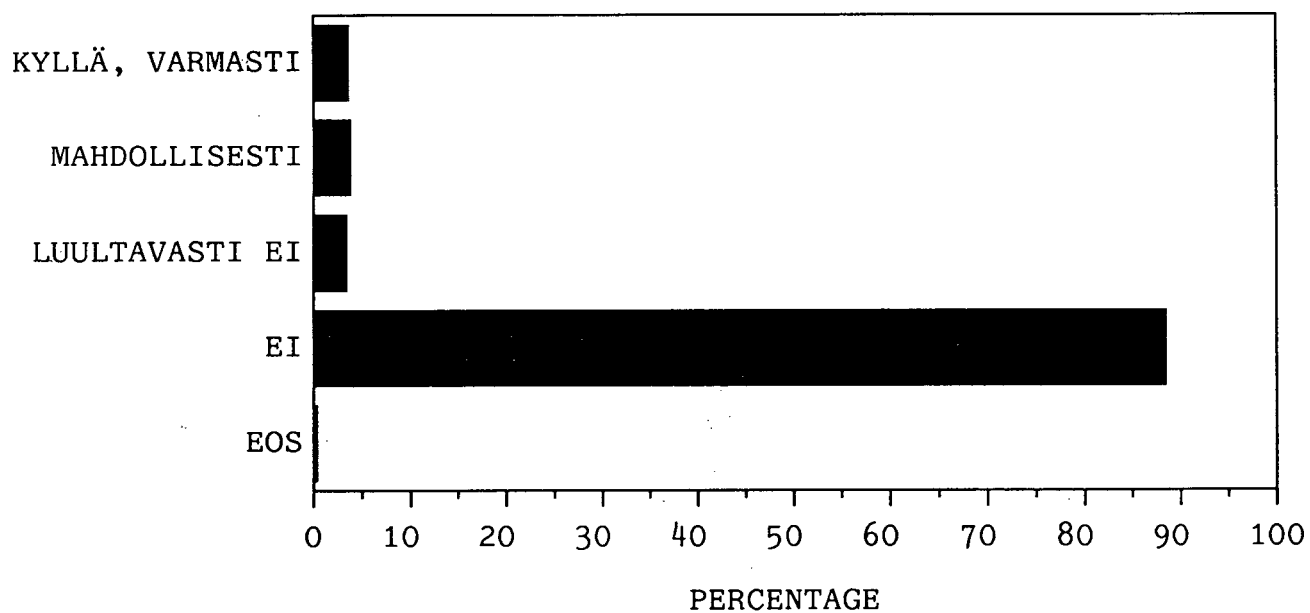

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

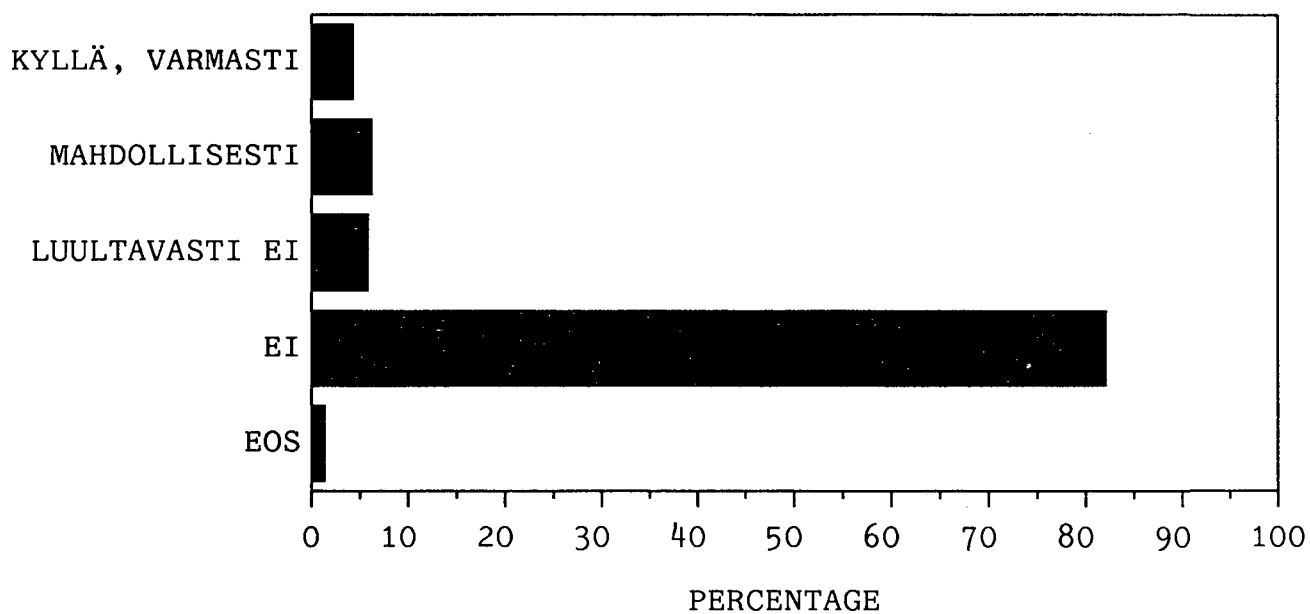
9. Aikooko talous hankkia omistusasunnon seur. 12 kk aikana

KOROTETTU KOTITALOUKSIEN LUKUMÄÄRÄN MUKAAN

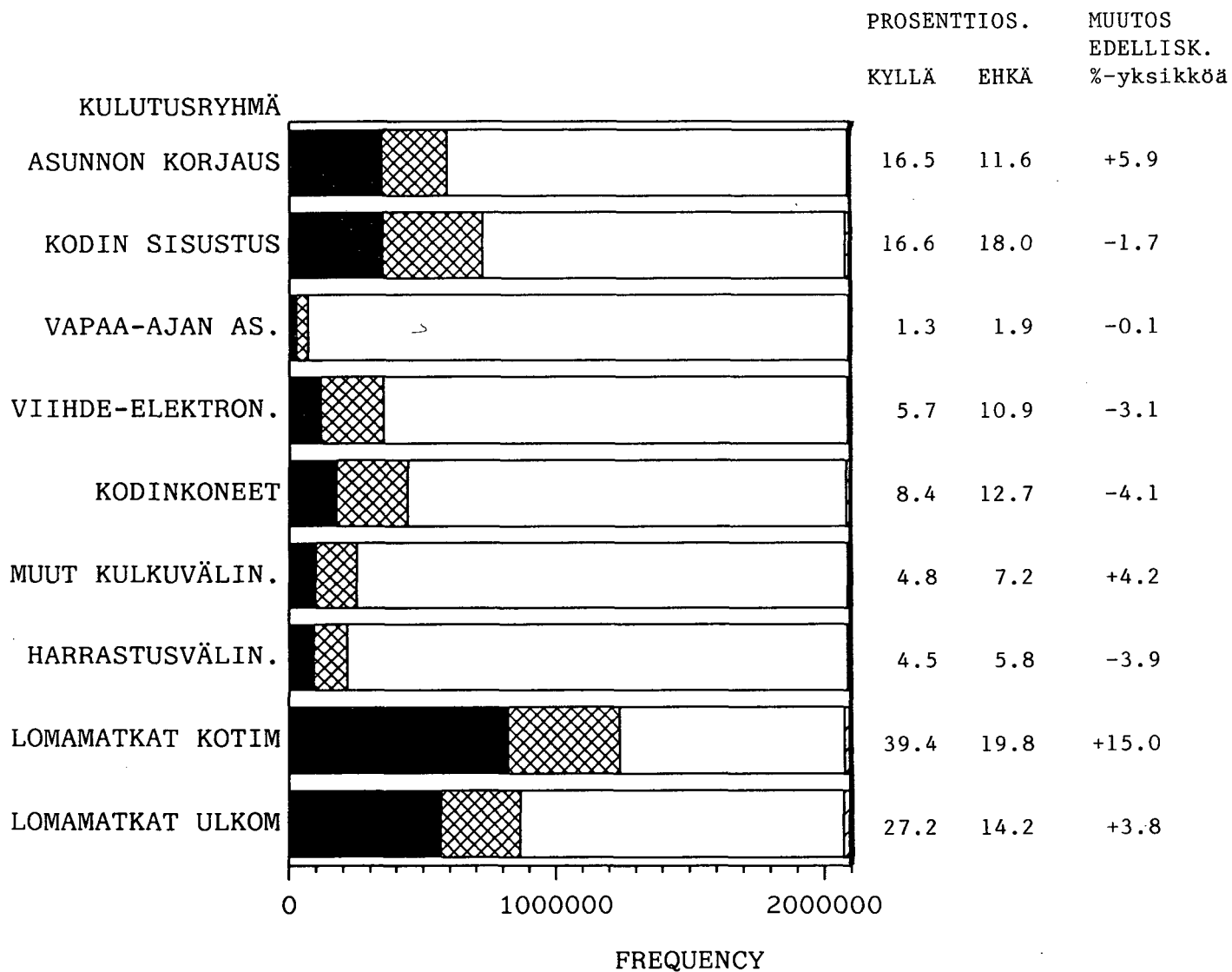
10. Aikooko talous hankkia henkilöauton seur. 6 kk aikana

KOROTETTU KOTITALOUKSIEN LUKUMÄÄRÄN MUKAAN

11 . Ostoaikomukset eräissä kulutusryhmissä

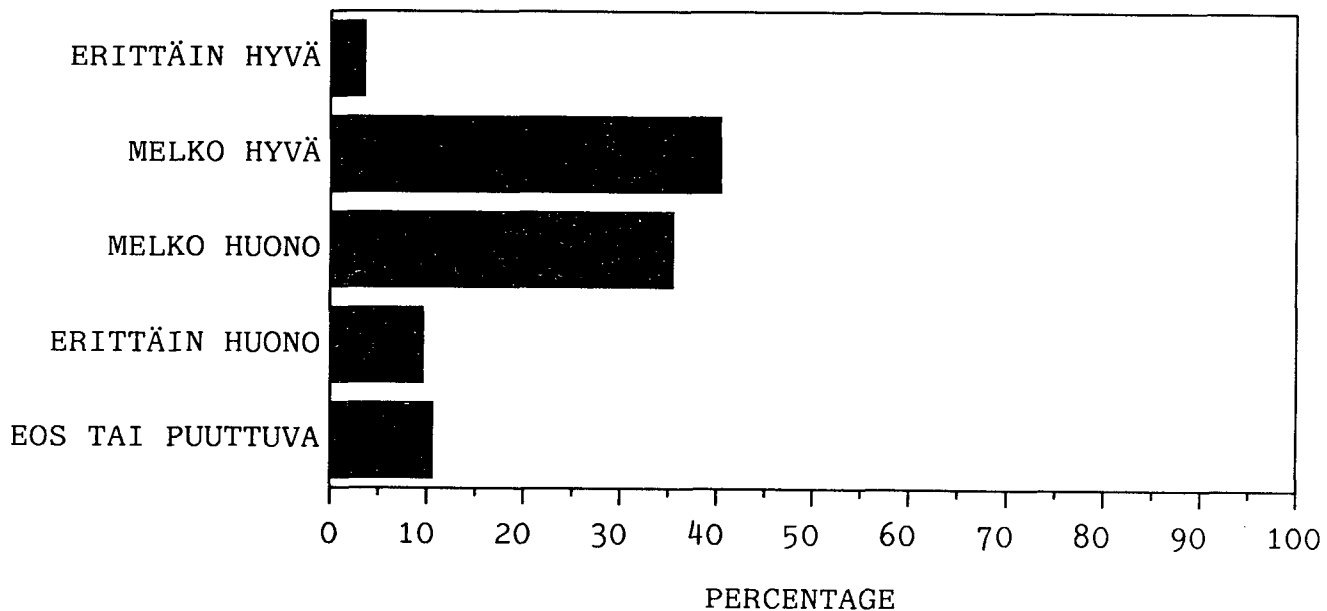
KOROTETTU KOTITALOUKSIEN LUKUMÄÄRÄN MUKAAN

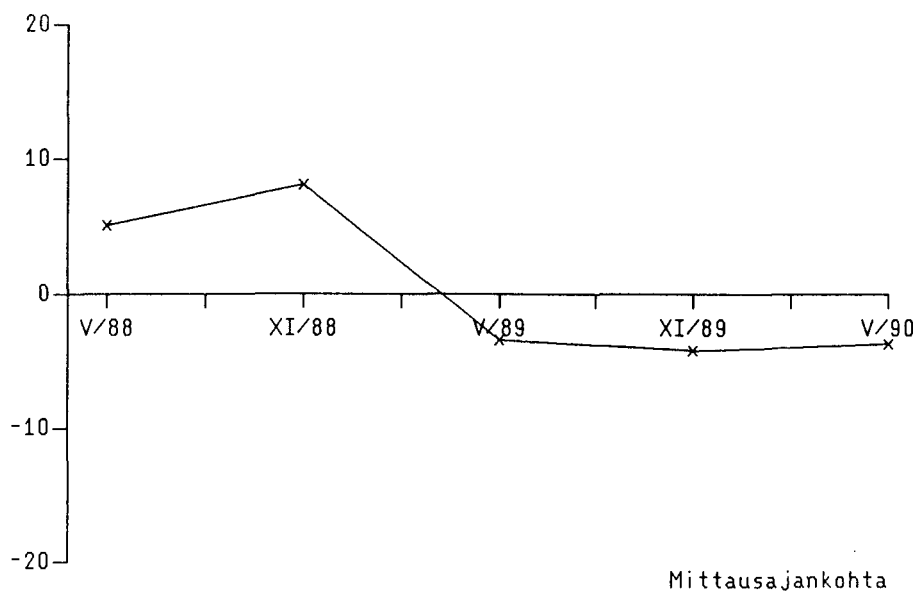
VASTAUS 1 2 3 4
 KYLLÄ EHKÄ EI EOS

12. Millainen ajankohta on säästämisen kannalta

KOROTETUT LUVUT

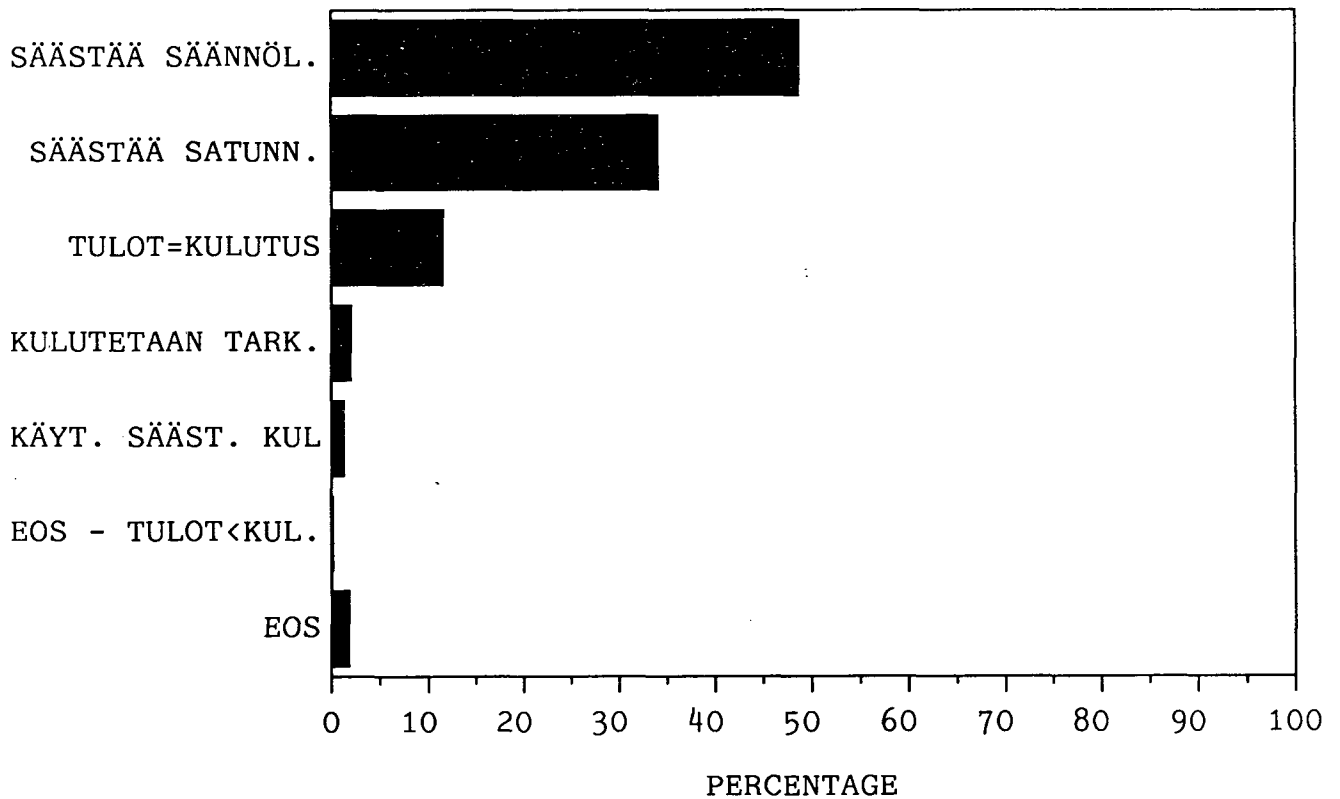

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

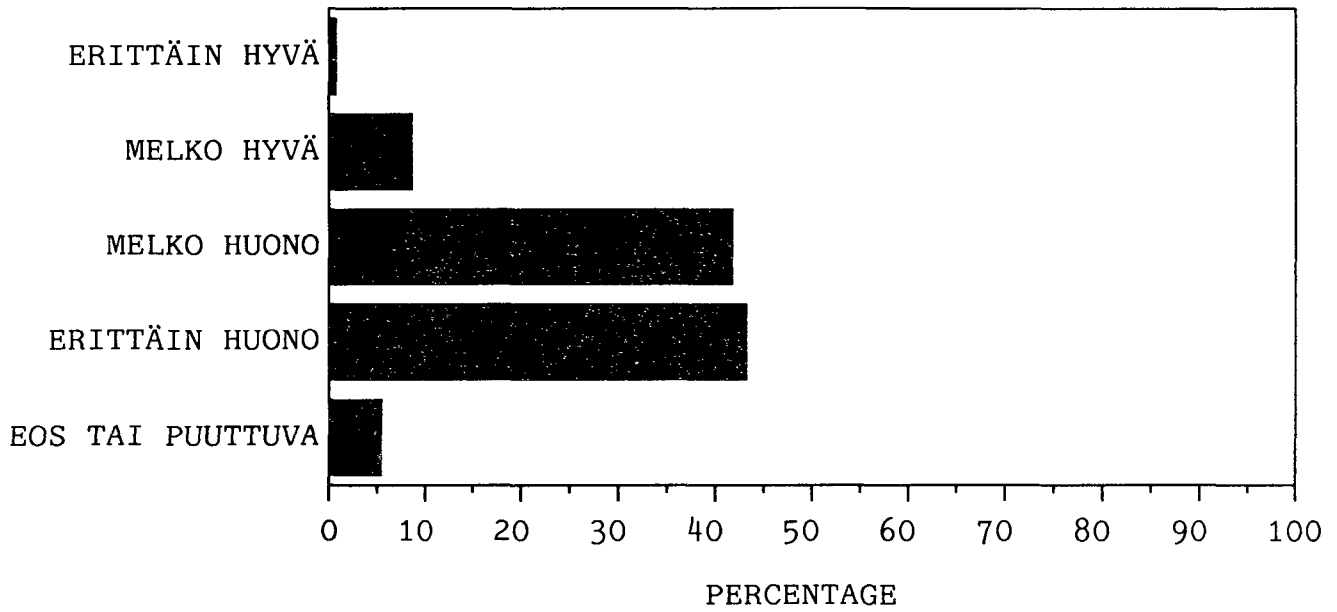
13. Aikooko talous säästää seuraavien 12 kk aikana

KOROTETTU KOTITALOUKSIEN LUKUMÄÄRÄN MUKAAN

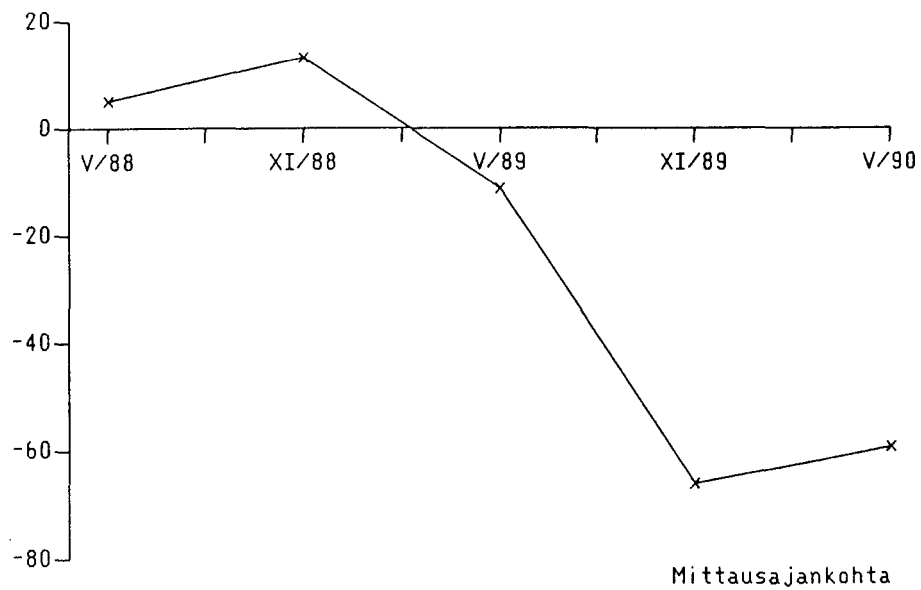

14. Millainen ajankohta on luotonoton kannalta

KOROTETUT LUVUT

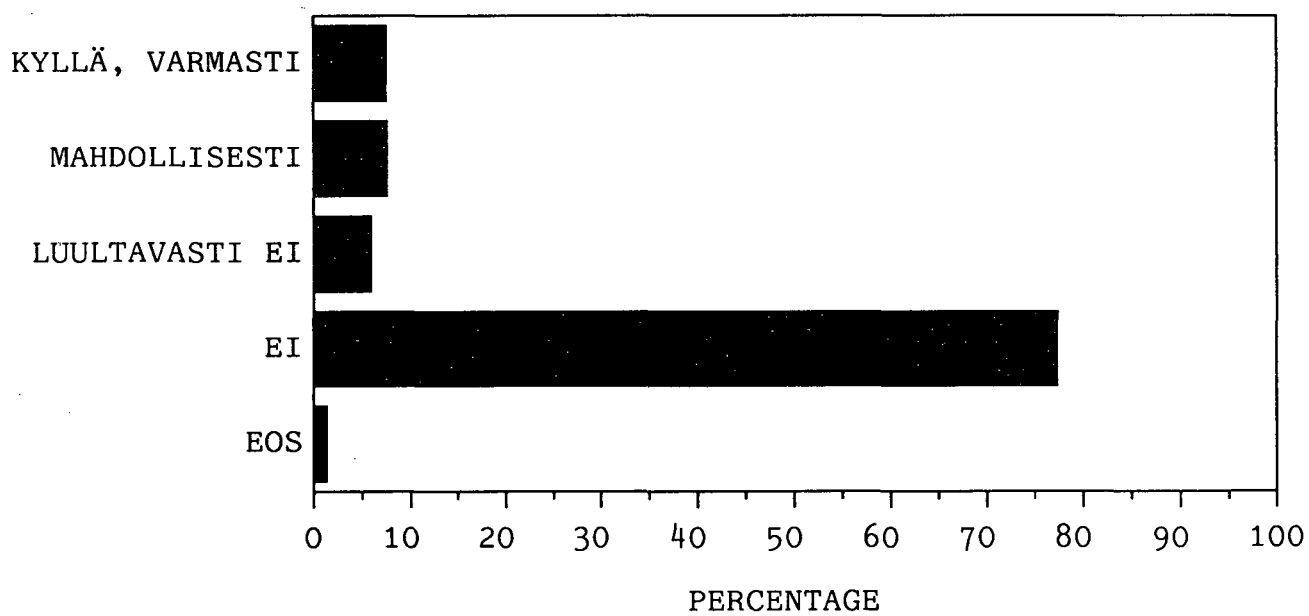

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

15. Aikooko talous ottaa luottoa seuraavien 12 kk aikana

KOROTETTU KOTITALOUKSIEN LUKUMÄÄRÄN MUKAAN

TUTKIMUSMENETELMÄ

Kuluttajabarometrin tiedot kootaan Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen yhteydessä marras- ja toukokuussa. Suurin osa saadaan puhelinhaastattelulla. Tutkimusalueena on koko maa. Tutkimuksessa käytetään rotatoivaa paneelia eli samalle henkilölle esitetään kysymykset kolme kertaa aina puolen vuoden välein. Kohdehenkilöistä on uusia aina noin kolmannes.

Otoskoko oli toukokuussa 1990 noin 2 860 henkilöä. Vastauksia saatiin 2 373, joten vastausprosentti oli 83. Vastajat edustavat Suomen väestöä iän, sukupuolen, asuinläänin ja äidinkielen suhteen.

Tässä raportissa käytetään iän, sukupuolen ja asuinalueen suhteen laadittuja korotuskertoimia (nk. jälkiositus). Vastaukset edustavat 15 - 74-vuotiaan väestön mielikuvia. Joissakin kysymyksissä käytetään painokertoimia, joilla vastaukset on muunnettu suomalaisten kotitalouksien rakenteen mukaisiksi. Kotitalouskohtaisista painokertoimista on erillinen maininta kuvioissa.

Tutkimuksesta laadituissa kuvioissa viitataan saldolukuihin. Laskentaperiaate on seuraava. Esimerkkinä Suomen yleinen taloudellinen tilanne nyt verrattuna 12 kk aikaisemmin, toukokuu 1990 - korotetut luvut. Katso kuvio 1.

Vastaus	%-osuus	kerroin	saldoluku
paljon parempi	0.2	1	0.2
jonkin verran parempi	10.6	0.5	5.3
samanlainen	53.2	0	0
jonkin verran huonompi	26.0	-0.5	-13.0
paljon huonompi	4.1	-1	-4.1
ei osa sanoa	5.9	0	0
Yhteensä	100	0	-11.6

Kuluttajan luottamusindeksi saadaan Euroopan yhteisöjen alueella sovellettavan laskentatavan mukaisesti seuraavien kysymysten saldoluista:

- Suomen taloudellinen tilanne tällä hetkellä verrattuna 12 kuukautta sitten vallinneeseen tilanteeseen
- Suomen taloudellinen tilanne 12 kuukauden kuluttua verrattuna tällä hetkellä vallitsevaan tilanteeseen
- oma taloudellinen tilanne tällä hetkellä verrattuna 12 kuukautta sitten vallinneeseen tilanteeseen
- oma taloudellinen tilanne 12 kuukauden kuluttua verrattuna tällä hetkellä vallitsevaan tilanteeseen
- ajankohdan edullisuus suurempiin hankintoihin.

Saldoluvut lasketaan yhteen ja tulos jaetaan viidellä. Saldolukujen ja kuluttajan luottamusindeksin arvoalue on (-100, 100).

PL-PB 504
00101 Helsinki-Helsingfors

Virkalähetys
Tjänsteförsändelse

Kuluttajabarometri

Konsumentbarometern
Consumer barometer
1990, Toukokuu - Maj - May

SVT Suomen Virallinen Tilasto
Finlands Officiella Statistik
Official Statistics of Finland

Central Statistical
Office of Finland

National accounts
1990:14

Tiedustelut - Förfrågningar

Pellervo Marja-aho
(90) 17 341

Julkaisujen myynti:

Försäljning:

Hinta — Pris

Tilastokeskus
PL 504
00101 Helsinki
Puh. (90) 173 41

Statistikcentralen
PB 504
00101 Helsingfors
Tel. (90) 173 41

60 mk

ISSN 0784-8331
= Kansantalous
ISSN 0784-963X